

Case Studies

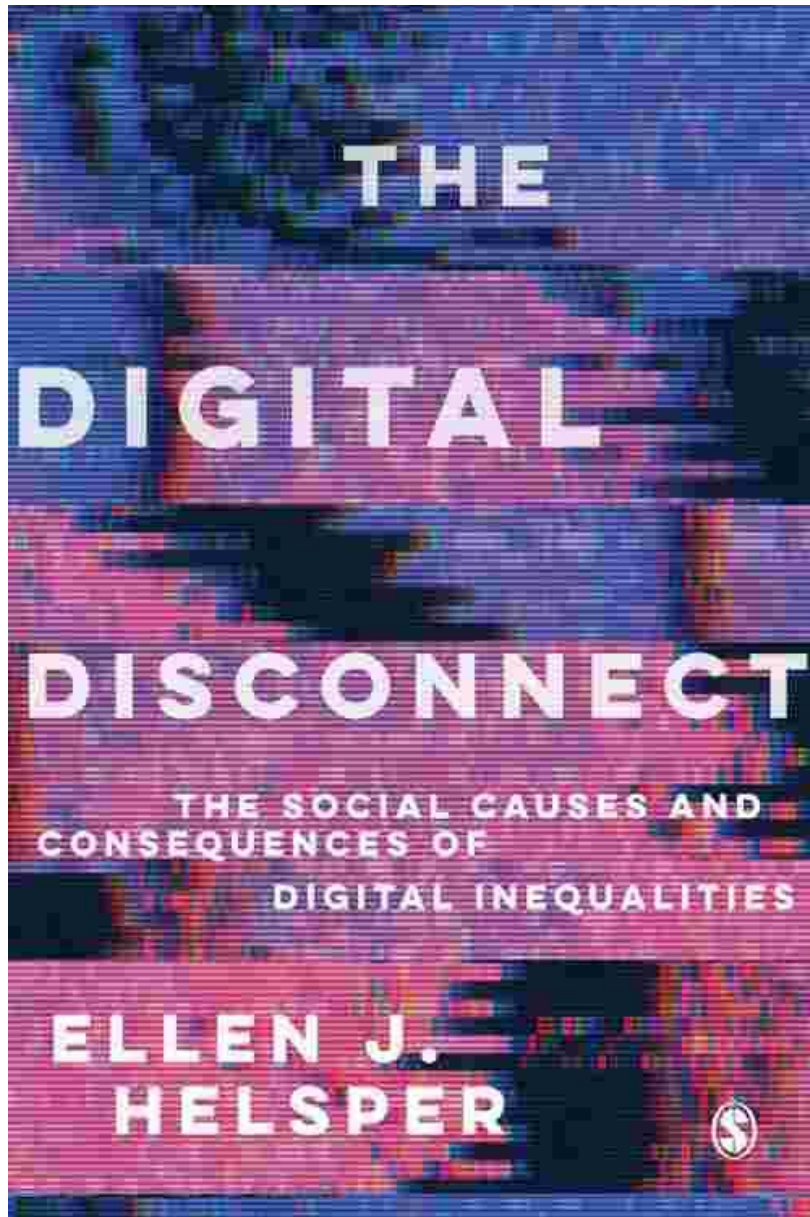
Digitale Geletterdheid integreren in onderwijs

Daniëlle van den Brink & Henk la Roi

Lectoraat Onderwijsinnovatie & ICT

Windesheim, Zwolle

Digitale geletterdheid

- "Mensen zijn digitaal geletterd als ze over de kennis en vaardigheden beschikken die nodig zijn om ICT te gebruiken (of te besluiten ICT niet te gebruiken) op manieren die hen helpen om nu en in de toekomst goede effecten te bereiken voor henzelf en anderen,
- terwijl zij negatieve effecten van de digitale wereld vermijden, nu en in de toekomst."

Helsper, Ellen. *The Digital Disconnect: The Social Causes and Consequences of Digital Inequalities* (pp. 77 and 28). SAGE Publications. Kindle Edition.

Dit betekent

de digitale wereld
veilig, ethisch,
doelbewust en
verantwoordelijk
gebruiken.

Digitale Geletterdheid en Cultuureducatie in het primaire onderwijs

Daniëlle van den Brink (& Anne-Marie Rouw-Meertens, Anneke Smits)
In samenwerking met Stadkamer, Zwolle

Onderzoeksopzet

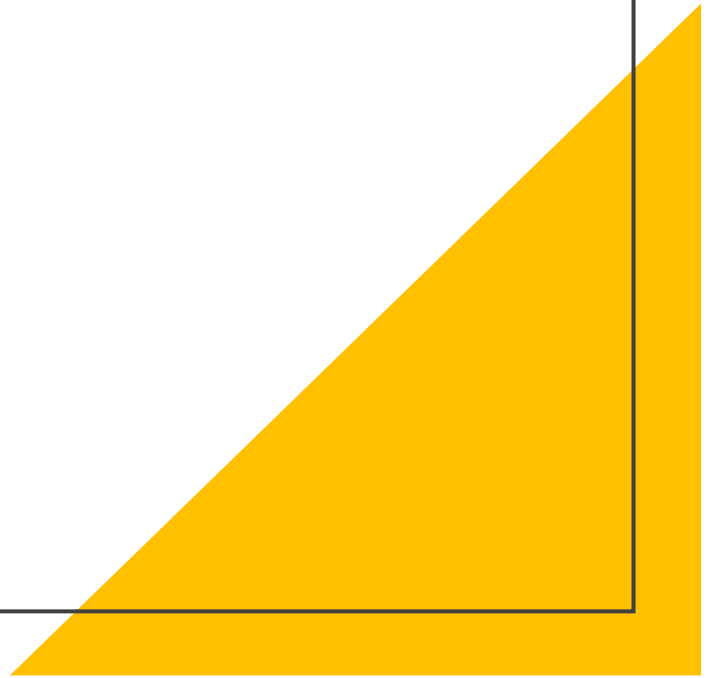
- Samenwerkingsverband Stadkamer Zwolle
 - Oproep aan basisscholen regio Zwolle
 - 3 scholen (reguliere basisschool, SBO en SO).
 - Oproep aan cultuuraanbieders (kunstvakdocenten)
- Kennisbijeenkomst en workshop (Anne-Marie Rouw-Meertens & Anneke Smits)
- Ontwerpen en feedback fase
- Uitvoering en observaties
 - Interviews met leerlingen en docenten
 - Lesobservaties

Theoretisch kader

- 'Maken' en reflecteren (Hobbs, 2017)
- Veelbelovende principes:
 - Toegang, analyseren en evalueren, creëren en reflecteren (Hobbs, 2017)
 - Integratie van vakken
 - Digital agency / eigenaarschap (Passey et al., 2018)
- Functioneel en kritisch (Polizzi, 2020)
- Reviewstudie (Anneke Smits et al., 2024)
 - Pedagogisch klimaat
 - Vertrouwen in eigen vermogen
 - Doelbewust ICT-gebruik

Voorbeelden uit Praktijk

- Ontwerp jouw digitale wereld (Cospaces)
- Maak je eigen journaal (stop-motion animatie)
- Foto bewerken / fotoshoppen (Face-app)

Resultaten & Bevindingen

- Belang van (doelgericht) reflecteren
- Pedagogisch klimaat
 - Duidelijke afspraken over rolverdeling en lesdoelen
- Maakproces en techniek als middel, niet doel op zich

Lezen en Digitale Geletterdheid

Henk La Roi (& Roland Bruijn, Anneke Smits, Daniëlle van den Brink)

De interventie

- 1 semester (14 weken)
- 4 twee-uurs sessies per week
- Stage in de tweede helft van het semester

Sessie 1

- Haidt, J. (2024) *Generatie angststoornis*
- Lanier, J. (2018) *Tien argumenten om je sociale media-accounts nu meteen te verwijderen*
- Postman, N. (2007) *Amusing ourselves to death*
- Ritchhart, R. (2015) *Creating Cultures of Thinking*

Sessie 2

Groepsdiscussie over relevante documentaire

Sessie 3

- Lezen en bediscussiëren artikelen
- Experts als gast

Sessie 4

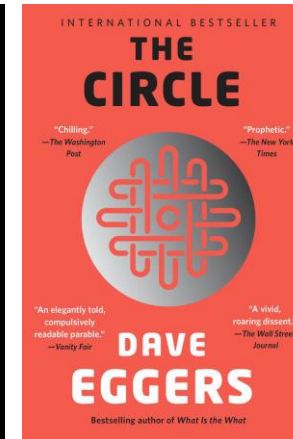
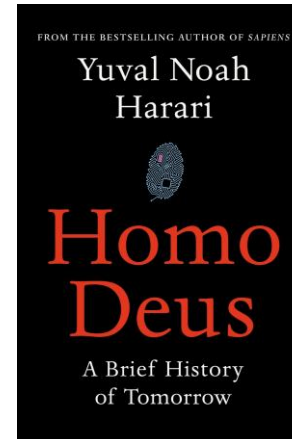
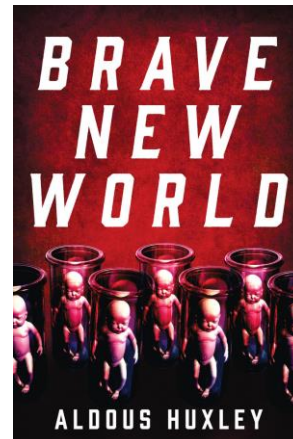
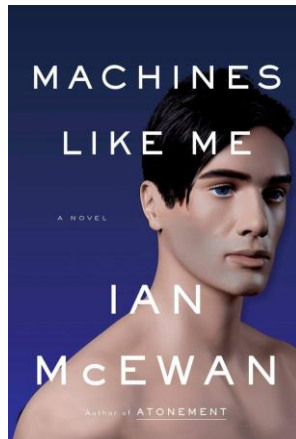
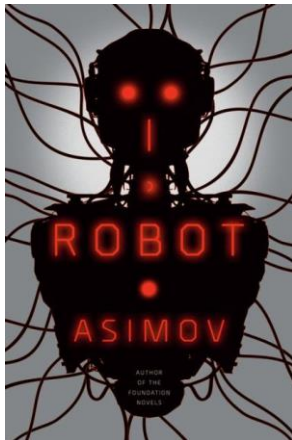
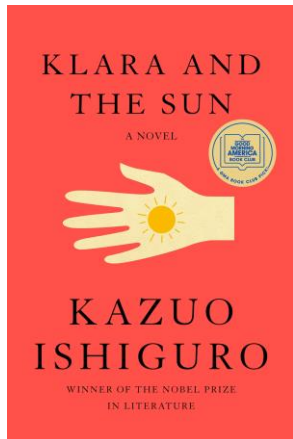
Socratisch Café

- discussie over film (huiswerk)

Didactische keuzes

- Denktijd
- Schrijftijd (persoonlijk dagboek)
- Zien-denken-afvragen routines
- Boekgesprek over 4 boeken (Chambers, 2011)

Zien-denken-afvragen

Wat zien we?

Wat denken we?

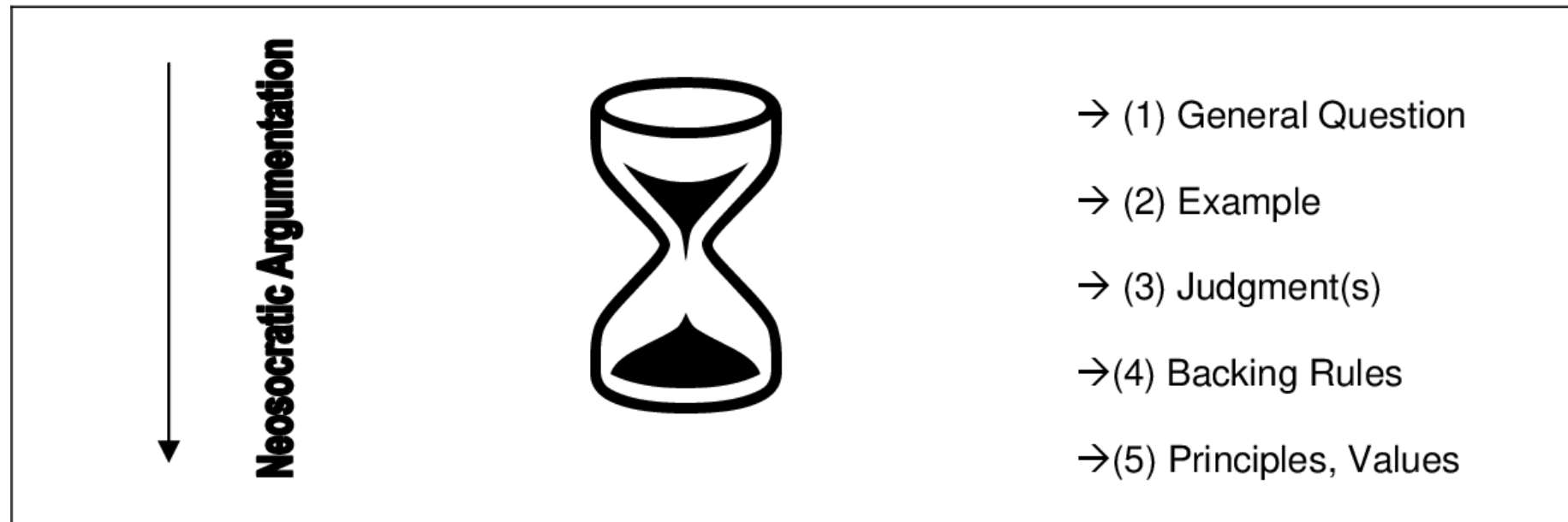
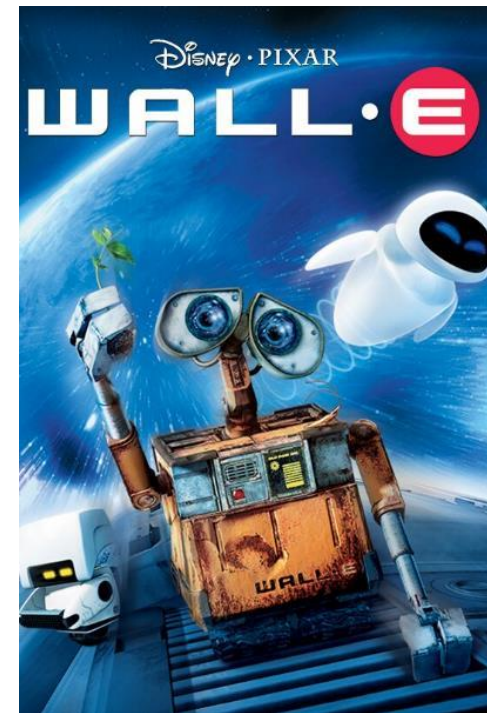
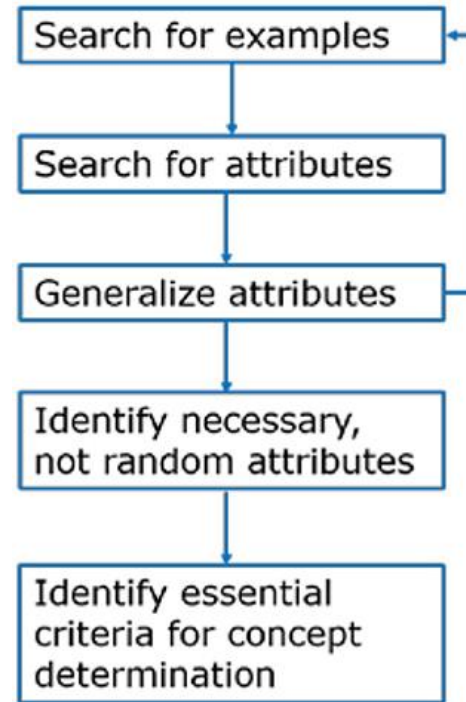
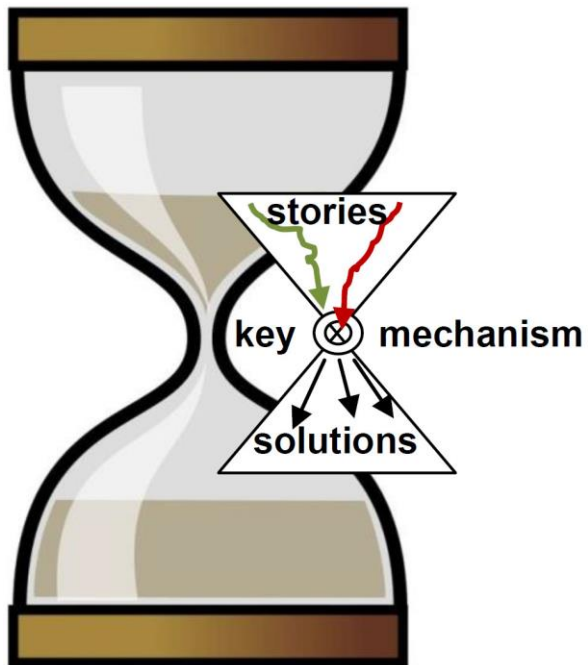
Wat vragen we ons af?

Socratic Café on Wall-E

Inventarisatie:

- Wat zijn de kernproblemen?

(Kessels 1997/2001: 205; English translation by the authors)

Socratisch café

- Ligt de basis van technologische ontwikkeling in onze menselijke behoefte aan gemak?
- Is het effect van digitale technologie anders dan van niet-digitale technologie en zo ja, hoe?

Methode (1)

Surveys

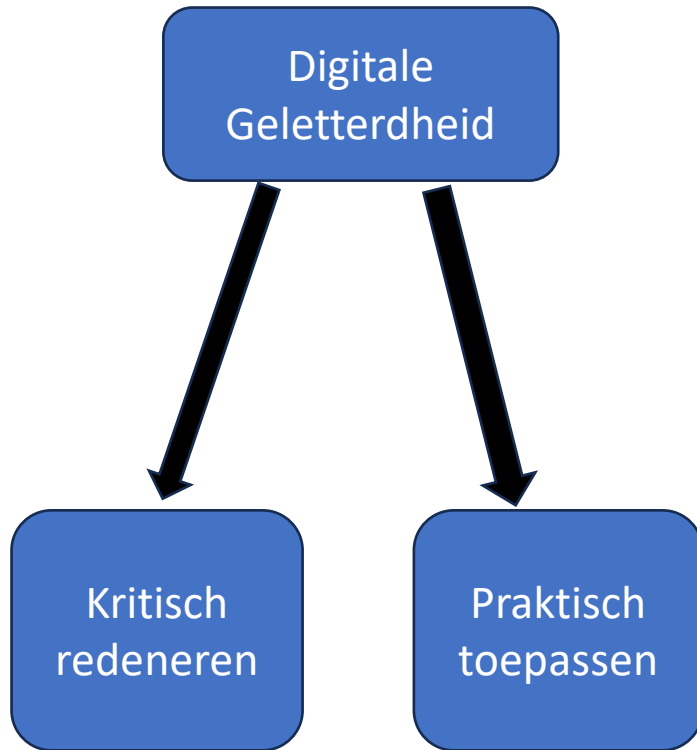
- Pre-Survey & Post-Survey.
 - 2 aparte cohorten (22 complete observaties)
 - Cohort 1: 8 studenten
 - Cohort 2: 14 studenten
 - Betrouwbaarheid schaal:

Scale	α
Digital Literacy	0.89

Methode (2)

Interviews

- 6 kandidaten geselecteerd (3 per cohort)
- 30 minuten interviews
- Gericht op:
 - Bewustzijn
 - Praktisch toepassen
 - Pedagogisch-didactisch redeneren
 - Invloed van de interventie

Digitale Geletterdheid opgeplitst in “denken” en “doen”

- Voorbeeldvragen vragenlijst:
 - **Kritisch redeneren:**
"Als ik gebruik maakt van ICT-middelen in de les, kan ik beoordelen wat de voor- en nadelen van specifieke middelen zijn."
 - **Praktisch toepassen:**
"Ik bespreek de risico's van sociale media met mijn studenten."
- Voorbeeldvraag in interview:
"Hoe wil jij je toekomstige leerlingen begeleiden op het gebied van digitale geletterdheid? Hoe heeft de minor je hier invloed op gehad?"

Persoonlijke aantekeningen en reflecties van studenten

Naast dit nieuwe bewustzijn van privacy hebben we het ook gehad over het belang ervan en de noodzaak om het te erkennen. De behoefte aan privacy is veel eenvoudiger uit te leggen. Om een samenleving, en met name een democratische, te laten functioneren, heb je een ruimte nodig om ideeën te creëren en te vormen. Een ruimte waarin je niet gestraft wordt voor het zeggen van de 'verkeerde' dingen, de gedachten die moeten worden aangescherpt, verfijnd en naar een punt van hinder moeten worden gebracht. De middelen voor vooruitgang, en misschien wel de waarheid, liggen verborgen in deze 'verkeerde' gedachten en moeten daarom worden geuit, anders is er geen vooruitgang. Privacy is de behoefte aan deze omgeving. Privacy biedt mensen de mogelijkheid om zich uniek en individualistisch te voelen. Het beschermt de individuele identiteit en beschermt de waarde van een persoon. De algemene gedachte 'ik heb niets te verbergen' is in dit licht ongelooflijk stom. Je hebt alles te verbergen; als alles over je bekend is, wat maakt je dan tot wie je bent?

• During the 'past 2' months, I've been spending time on my hobbies like I haven't done in a long time. I finished at least 6 books since I deleted Instagram, I wrote letters and cards to many people (and even received some back!) and I've spent some time painting and making cards. I've also been doing ever so many puzzles and I'm trying to go outside more.

Bevindingen

- Toegenomen bewustwording van de effecten van technologie.
- Kritischer gebruik van apparaten
- Kritisch denken/openheid van geest
- Didactiek van open dialoog
- Denktijd

Tot slot: over de didactiek

Ter afsluiting van deze brief wil ik jullie bedanken. Bedankt voor het aanbieden en geven van deze cursus en dat je me daarmee hebt uitgedaagd om meer in de echte wereld te leven. Bedankt dat jullie me het zetje hebben gegeven dat ik nodig had om mijn leven te beginnen zoals ik dat echt wil: offline. Bedankt dat jullie apparaten uit de les hebben gebannen en me in feite hebt gedwongen om te socializen. Bedankt dat jullie me het gevoel hebben gegeven dat ik gezien en gehoord werd wanneer ik iets probeerde te zeggen in de les; het motiveert mij om dit vaker te doen.

Bedankt voor de
aandacht

Aarzel niet te vragen

Literatuurlijst

- Helsper, Ellen. (2021) *The Digital Disconnect: The Social Causes and Consequences of Digital Inequalities*. SAGE Publications.
- Hobbs, Renee. (2017). *Create to Learn : Introduction to Digital Literacy*. John Wiley & Sons, Incorporated.
- Passey, D., Shonfeld, M., Appleby, L., Judge, M., Saito, T., & Smits, A. (2018). "Digital agency: Empowering equity in and through education". *Technology, Knowledge and Learning*, 23, 425-439.
- Polizzi, G. (2020). Digital literacy and the national curriculum for England: Learning from how the experts engage with and evaluate online content. *Computers & Education*, 152, 103859.
- Ritchhart, Ron. (2015). *Creating cultures of thinking: the 8 forces we must master to truly transform our schools*. Jossey-Bass, Wiley.
- Smits, Anneke, Maaïke Heitink, Daniëlle van den Brink & Anne-Marie Rouw-Meertens. (2024). DEF Review Digitale Geletterdheid in het VO. 10.13140/RG.2.2.21850.56009.